

DRUŽBA

Danes bomo spoznali **NASELJA v domači pokrajini.**

Kaj že vemo?

1. V naši občini Domžale je **veliko naselij**.
2. **Razlikujejo se po velikosti** - to na zemljevidu vidimo po različno velikih črkah.

Naselja pa se poleg **VELIKOSTI** razlikujejo še po **LEGI, OBLIKI, STAROSTI, VRSTI** in **POMENU**. V naseljih **BIVAMO** in **OPRAVLJAMO RAZLIČNE DEJAVNOSTI**.

Pa si oglejmo, kaj pomenijo te razlike:

* **NASELJA** se razlikujejo po **LEGI**.

Kje leži naš kraj Domžale?

Na **ravnini Ljubljanske kotline** in na **desnem bregu Kamniške Bistrice**. Na **vzhodu** je **hrib Šumberk**, na **jugozahodu** pa **grič Goričica**.

Skozi mesto teče glavna cesta (Ljubljanska cesta) in enotirna železnica (Ljubljana – Kamnik). Na vzhodni strani mesta je avtocesta.

Nekateri kraji pa ležijo na **hribu**, **ob cesti**, **ob železniški progi**, **na obeh bregovih neke reke**, **ob jezeru** ipd.

* NASELJA se razlikujejo po **VELIKOSTI**.

To že vemo. Nekatera so manjša, druga večja.

Večja mesta v pokrajini so ponavadi tudi **SREDIŠČNA NASELJA**. To so naselja, kamor prihajajo ljudje po različnih opravkih, npr. na delo ali v šolo. Primer: Domžale, Kamnik, Ljubljana, Škofja Loka, Vrhnika ...

Naselja najpogosteje delimo na **mestna** in **podeželska**.

MESTNA NASELJA so **večja**.

PODEŽELSKA NASELJA so **manjša**.
(vasi, zaselki in samotne kmetije)

mesto Domžale

vas Krtina

	MESTNO NASELJE	PODEŽELSKO NASELJE
STAVBE	strnjena pozidava, visoke, večstanovanjske hiše, tovarne, različne ustanove	brez reda, narazen, hiše in gospodarska poslopja
PROMET	široke ceste, veliko cest	ozke ceste
SREDIŠČE NASELJA	v središču številne ustanove in trgovine	majhno središče (šola, trgovina, cerkev ...)
VELIKOST	večja kot podeželska	majhna naselja
ŠT. PREBIVALCEV	veliko prebivalcev	malo prebivalcev

* NASELJA se razlikujejo po **STAROSTI**.

Naselja se razlikujejo tudi po tem, koliko so stara.

Domžale je **mlado mesto**, medtem ko je Kamnik **staro mesto**.

Nekatera slovenska mesta imajo dolgo zgodovino. Med najstarejšimi mesti so Ptuj, Kamnik, Škofja Loka, Ljubljana, Celje.

staro mesto Škofja Loka

mlado mesto Domžale

* NASELJA se razlikujejo po **OBLIKI**.

Naravne značilnosti so vplivale na obliko podeželskih naselij. Glede na obliko delimo naselja na gručaste, obcestne in razložene vasi.

obcestna vas

gručasta vas

razložena vas

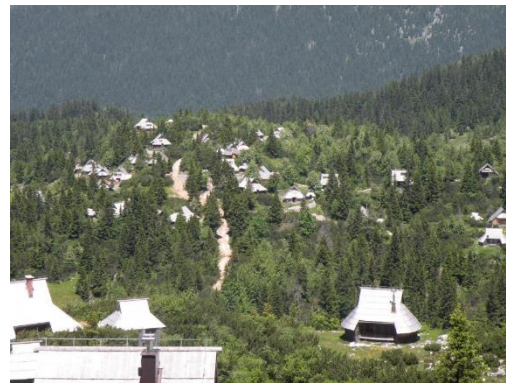
* NASELJA se razlikujejo po **VRSTI**.

Poznamo tudi naselja, kjer se odvija samo **ena vrsta dejavnosti**. To so:

- **SPALNA naselja** (Primer: Verd, Sinja Gorica ...),
- **TURISTIČNA naselja** (Primer: Portorož, Čatež ob Savi ...),
- **KMEČKA naselja** (Primer: Bevke, Blatna Brezovica ...),
- **POČITNIŠKA** (Primer: Zaplana, Velika Planina ...)

turistično naselje Čatež

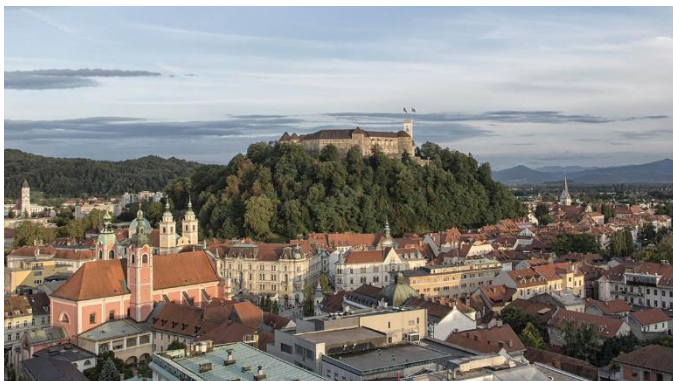
počitniško naselje Velika planina

spalno naselje Lavrica

* **NASELJA** se razlikujejo po **POMENU**.

To pomeni ali govorimo o glavnem mestu, pomembnem pristanišču ipd.

glavno mesto Slovenije Ljubljana

pristanišče Luka Koper

→ **Preberi še besedilo** v učbeniku na str. 66-67.

Zapiši v zvezek:

Naslov: **NASELJA V DOMAČI POKRAJINI**

Datum: 22. 5.

U str. 66, 67

Naselja v domači pokrajini se razlikujejo po legi, velikosti, obliki, starosti, vrsti in pomenu.

Naselja delimo na **MESTNA** in **PODEŽELSKA**.

SREDIŠČNA NASELJA imajo več različnih dejavnosti in so navadno večja. Dnevno jih obiskujejo prebivalci drugih naselij.

V nekaterih naseljih prevladuje le ena dejavnost. To so: **SPALNA, TURISTIČNA, POČITNIŠKA** in **KMEČKA NASELJA**.

Dopolni.

Ime mojega domačega naselja je _____.

Naselje, v katerem prebivam je _____ (mesto/vas/ spalno naselje/turistično naselje/počitniško naselje ali središčno naselje).

V naselju so:

- (pomagaj si z razpredelnico)

ena ali več trgovin	cerkev	gasilski dom
trgovski center	zdravstveni dom	gledališče
tržnica	avtobusna postaja	kino
eno ali več podjetij	osnovna šola	knjižnica
kulturni dom	vrtec	samostojne hiše
hotel	restavracija ali lokal	stanovanjski bloki